

VALTIONEUVOSTON ASETUS KULUTTAJAMARKKINOILTA KIELLETYISTÄ PSYKOAKTIIVISISTA AINEISTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN LIITTEEN MUUTTAMISESTA

Tausta

Huumausainelain 3 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan kieltää kuluttajamarkkinoilta kiellettyinä psykoaktiivisina aineina (KKP-aineina) huumaantumistarkoituksessa käytettäviä aineita eli ns. muuntohuumeita. Valtioneuvoston asetuksen kuluttajamarkkinoilta kiellettyistä psykoaktiivisista aineista (1130/2014) liitteeseen listataan terveydelle mahdollisesti haitallisia aineita, joista ei toistaiseksi ole raportoitu samankaltaisia haittoja kuin luokitelluista huumausaineista. KKP-aineet eivät ole määritelmän mukaan huumausaineita eivätkä lääkkeitä. Aineiden valvontaan ottaminen on tärkeää, koska aineet leviävät nopeasti EU:n alueella.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus (Fimea) on tunnistanut yhteistyössä poliisin ja Tullin kanssa 23 uutta terveydelle mahdollisesti haitallista tai vaarallista ainetta. Näistä aineista 19 on raportoitu eurooppalaiseen varhaisen varoituksen järjestelmään (EWS) ja neljä ainetta ovat niin sanottuja paikkaisomeerejä. Nämä aineet on tarkoitus luokitella kuluttajamarkkinoilta kielletyiksi psykoaktiivisiksi aineiksi (KKP-aine).

Aineiden markkinointi verkossa mahdollistaa aineille maailmanlaajuiset markkinat. Aineiden juridinen status eri maissa vaikuttaa siihen mitä aineita on tarjolla eri maissa. On tärkeää tunnistaa aineet varhain ja ottaa ne valvontaan, jolloin aivan pienin molekyylytason muutoksin ei ole mahdollista kiertää lainsäädäntöä. Uudet muuntohuumeet, jotka eivät ole lääkkeitä, eivät lähtökohtaisesti ole Suomessa valvonnan piirissä vaan ne pitää erikseen kieltää.

Uudet asetuksella valvontaan otettavat muuntohuumeet

Kyseessä olevalla asetuksella esitetään otettavaksi valvontaan 23 toistaiseksi valvonnan ulkopuolella olevaa ainetta, jotka on lueteltu taulukossa 1.

TAULUKKO 1: Luokiteltavaksi ehdotetut aineet

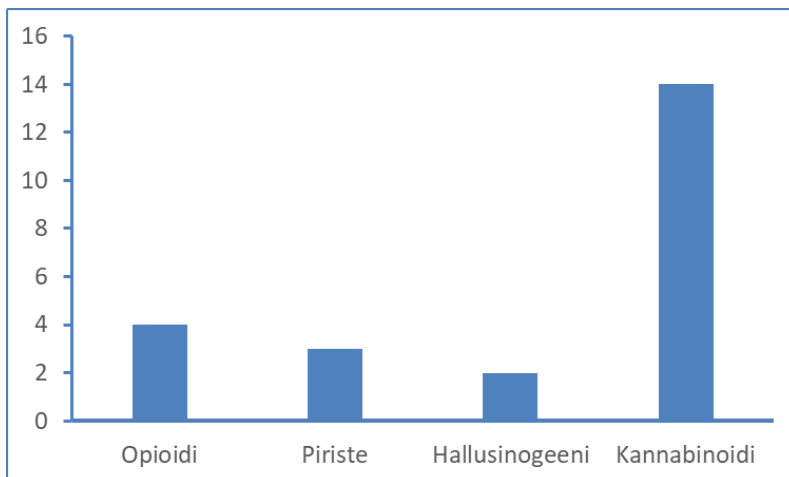
1	3,4-EtPV (1-(bisyklo[4.2.0]okta-1,3,5-trien-3-yyli)-2-(pyrrolidin-1-yyli)pentan-1-oni)
2	9-OH-HHC (6,6,9-trimetyyli-3-pentyyli-6a,7,8,9,10,10a-heksahydro-6H-bentso[c]kromeeni-1,9-dioli)
3	ALEPH-2 (1-[4-(etyylisulfanyyli)-2,5-dimetoksifenyyl]propan-2-amiini)
4	Fluetonititseeni (N,N-dietyyli-2-[2-[[4-(2-fluoretoksi)fenyyli]metyyli]-5-nitrobentsimidatsol-1-yyli]etaaniamiini)
5	HHC-P-O-asetatti (3-heptyyli-6,6,9-trimetyyli-6a,7,8,9,10,10a-heksahydro-6H-dibentso[b,d]pyran-1-yyliasetaatti)
6	3-Me-PCE (N-etyyli-1-(3-metyylifenyyl)sykloheksaani-1-amiini)
7	6-metyylidesnitroetonititseeni (2-[(4-etoksifenyyl)metyyli]-N,N-dietyyli-6-metyyli-1H-bentsimidatsoli-1-etaaniamiini)

8	3-metyyli- α -PHiP (4-metyyli-1-(3-metyylifenylyli)-2-(pyrrolidin-1-yyli)pentan-1-oni)
9	<i>N,N</i> -dimetyylietonitatseeni (2-[2-[(4-etoksifenylyli)metyyli]-5-nitrobentsimidatsol-1-yyli]- <i>N,N</i> -dimetyylietaaniamiini)
10	<i>N</i> -desetyyliprotonitatseeni (<i>N</i> -etyyli-2-{5-nitro-2-[(4-propoksifenylyli)metyyli]-1 <i>H</i> -1,3-bentsimidatsol-1-yyli]-1-etaaniamiini)
11	Δ -8-THCB (3-butylyli-6,6,9-trimetyyli-6a,7,10,10a-tetrahydro-6H-dibentso[b,d]pyran-1-oli)
12	Δ -9-THCB (3-butylyli-6,6,9-trimetyyli-6a,7,8,10a-tetrahydro-6H-dibentso[b,d]pyran-1-oli)
13	Δ -8-THCB-O-asettaatti (3-butylyli-6,6,9-trimetyyli-6a,7,10,10a-tetrahydro-6H-dibentso[b,d]pyran-1-yyliasettaatti)
14	Δ -9-THCB-O-asettaatti (3-butylyli-6,6,9-trimetyyli-6a,7,8,10a-tetrahydro-6H-dibentso[b,d]pyran-1-yyliasettaatti)
15	Δ -8-THC-C8 (3-oktyyli-6a,7,10,10a-tetrahydro-6,6,9-trimetyyli-6H-dibentso[b,d]pyran-1-oli)
16	Δ -9-THC-C8 (3-oktyyli-6a,7,8,10a-tetrahydro-6,6,9-trimetyyli-6H-dibentso[b,d]pyran-1-oli)
17	Δ -8-THCH (3-heksyyli-6a,7,10,10a-tetrahydro-6,6,9-trimetyyli-6H-dibentso[b,d]pyran-1-oli)
18	Δ -9-THCH (3-heksyyli-6a,7,8,10a-tetrahydro-6,6,9-trimetyyli-6H-dibentso[b,d]pyran-1-oli)
19	Δ -8-THC-O-asettaatti (6,6,9-trimetyyli-3-pentyyli-6a,7,10,10a-tetrahydro-6H-dibentso[b,d]pyran-1-yyliasettaatti)
20	Δ -9-THC-O-asettaatti (6,6,9-trimetyyli-3-pentyyli-6a,7,8,10a-tetrahydro-6H-dibentso[b,d]pyran-1-yyliasettaatti)
21	Δ -8-THCP-O-asettaatti (3-heptyyli-6,6,9-trimetyyli-6a,7,10,10a-tetrahydro-6H-dibentso[b,d]pyran-1-yyliasettaatti)
22	Δ -9-THCP-O-asettaatti (3-heptyyli-6,6,9-trimetyyli-6a,7,8,10a-tetrahydro-6H-dibentso[b,d]pyran-1-yyliasettaatti)
23	α MPip-isoheksanofenoni (4-metyyli-2-(4-metyylipiperidin-1-yyli)-1-fenylylpentan-1-oni)

Muuntohuumeet ryhmitellään yleensä niiden pääasiallisen farmakologisen vaikutusmekanismin perusteella kuuteen ryhmään: piristävästi vaikuttaviin, kannabinoideihin, rauhoittaviin aineisiin, opioideihin sekä hallusinogeenisiin ja dissosiativisesti vaikuttaviin aineisiin. Tässä ehdotuksessa on neljään ryhmään kuuluvia aineita: neljä opioidia, kolme piristävästi vaikuttavaa ainetta, kaksi hallusinogeeniä ja 14 kannabinoidia (kuvio 1).

KUVIO 1: Kiellettäväksi esitettyjen aineiden luokittelu pääasiallisen vaikutustavan mukaan.

Aineista tai niiden väärinkäyttöannoksista on tässä vaiheessa hyvin rajallisesti tietoa saatavilla, mutta niiden ottaminen valvontaan on tärkeää, koska aineet leviävät nopeasti EU:n alueella ja ne saattavat olla erittäin haitallisia terveydelle. Verkkomarkkinointi ja vapaa liikkuvuus tuovat näitä aineet helposti tarjolle myös Suomeen. Aineita pyritään tuomaan niille markkinoille, joissa ne ovat vielä sallittuja. Näiden

potentiaalisesti haitallisten aineiden saaminen sääntelyn piiriin nopeasti on tärkeää, ettei niiden valmistus ja jakelu leviä hallitsemattomasti. Jos nyt luokiteltaviksi esitetyistä aineista kertyy lisää haittatietoja, ne voidaan myöhemmin luokitella edelleen huumausaineiksi.

Muut asetukseen tehtävät muutokset

Asetuksen liitteestä esitetään samalla poistettavaksi kaksi ainetta, koska niiden lisäämistä valtioneuvoston asetukseen huumausaineina pidettävistä aineista, valmisteista ja kasveista (543/2008) esitetään samassa esittelyssä. Näiden aineiden dipentylonin ja 2-fluoridesklooriketamiinin haitat on arvioinut Maailman terveysjärjestö WHO, jonka suosituksesta aineet on päätetty ottaa kansainvälisen huumausainevalvonnan piiriin YK:n huumausainetoimikunnan päätöksellä. Koska päätös kansainvälisestä valvonnasta tulee voimaan vasta myöhemmin, kansalliset asiantuntijat ovat nähneet tarpeelliseksi alkaa valvoa aineita kansallisesti huumausaineina mahdollisimman pian.

Samalla asetuksen liitteistä korjattaisiin sekä suomeksi että ruotsiksi joidenkin aineiden kirjoitusasua.

Asetusmuutoksen vaikutukset

Kyseisten aineiden valmistus, maahantuonti, varastointi, myynnissä pitäminen ja luovuttaminen tulevat asetuksen myötä huumausainelain 5 §:n 2 momentin mukaan kielletyksi. Aineiden mahdollinen maahantuonti, varastointi ja käyttö tutkimus- ja teollisessa toiminnassa on huumausainelain 23 b §:n mukaan sallittua ilmoituksen tekemisen jälkeen.

Muuntohuumeiden käyttö voi olla haitallista terveydelle ja ne voivat vaikuttaa mielenterveyteen ja sosiaaliseen toimintakykyyn. Kuluttajamarkkinoilta kieltäminen ei estä aineiden käyttöä, mutta kiellolla pyritään ehkäisemään muuntohuumeiden leviämistä ja päihdekäyttöä. Kielto voi hidastaa tai jopa estää aineiden leviämistä uusiin käyttäjäpiireihin, erityisesti nuorten keskuuteen. Myös valvonnan mahdollisuudet paranevat. Muuntohuumemarkkinat muuttuvat jatkuvasti ja aineiden kieltämisen jälkeen, niiden on useimmiten havaittu poistuneen markkinoilta.

Kaikki muuntohuumeet eivät ole vakiintuneet käyttöön Suomessa eivätkä kaikki aineet ole osoittautuneet merkittävän vaarallisiksi. Ne KKP-aineet, joiden on syytä olettaa tai joiden todetaan aiheuttavan huumausaineiden kaltaisia haittoja, voidaan luokitella edelleen huumausaineiksi valtioneuvoston asetuksella 543/2008.

Huumausainelain 3b §:n edellyttämää kuulemistä ei ole järjestetty, koska aineille ei ole Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kemikaalituoterekisterin mukaan tai muutoin tiedossa olevia teollisia käyttötarkoituksia.

Muuta lisätietoa

Esitys aineiden kansallisesta valvontaan ottamisesta on tehty Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksessa.

Esitys kansallisesti valvontaan otettavista aineista on ilmoitettu direktiivin (EU) 2015/1535 mukaisesti teknisenä määräyksenä Euroopan komissiolle, joka on hyväksynyt kiireellisen menettelyn 20.9.2024.

Aineiden nimeämisessä ei ole yhtä kansainvälistä standardia ja merkitsemistavat vaihtelevat ja kehittyvät. Kansalliset asiantuntijat arvioivat tapauskohtaisesti jokaisen aineen suomenkielisen ja ruotsinkielisen merkitsemistavan esimerkiksi kansainvälisesti yleisimmäksi katsotun nimeämistavan mukaan. Tarvittaessa aineen nimeä saatetaan myös muuttaa, riippuen siitä mikä nimi tai merkitsemistapa vakiintuu käyttöön.

Voimaantulo

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 18.11.2024.